

## ЗАХОДИ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ НЕЗАКОННИХ ЗАВОЛОДІНЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

### EVENTS OF VITICOMOLOGICAL PREVENTION OF ILLEGAL CANCER BY VEHICLES

Марко С.І.,

*завідувач кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії  
факультету № 1*

*Інституту підготовки фахівців для підрозділів національної поліції  
Львівського державного університету внутрішніх справ*

Стаття визначає головні напрями віктимологічної профілактики незаконних заволодінь транспортними засобами. Запропоновано низку організаційно-правових, інформаційно-виховних, технічних заходів віктимологічної профілактики вказаних кримінальних правопорушень на загальносоціальному, спеціальному та індивідуальному рівнях. Звернено увагу на соціальні фактори, які можуть сприяти поширенню незаконних заволодінь транспортними засобами в сучасних умовах, а також на особливості взаємодії правоохоронних органів із засобами масової інформації та населенням щодо віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень, передбачених ст. 289 Кримінального кодексу України.

**Ключові слова:** віктимологічна профілактика, розслідування, незаконне заволодіння, транспортний засіб, жертва.

Статья определяет главные направления виктимологической профилактики угонов транспортных средств. Предложен ряд организационно-правовых, информационно-воспитательных, технических мероприятий виктимологической профилактики указанных преступлений на общесоциальном, специальном и индивидуальном уровнях. Обращено внимание на социальные факторы, которые могут способствовать распространению угонов транспортных средств в современных условиях, а также на особенности взаимодействия правоохранительных органов со средствами массовой информации и населением по виктимологической профилактике преступлений, предусмотренных ст. 289 Уголовного кодекса Украины.

**Ключевые слова:** виктимологическая профилактика, расследование, незаконное завладение, транспортное средство, жертва.

The article defines the main directions of victim prevention of illegal possession of vehicles. A number of organizational-legal, informational and educational, technical measures of victim prevention of the specified criminal offenses on the general social, special and individual levels are offered. The attention focused on social factors that may promote the spread of illegal ownership of vehicles in modern conditions, as well as on the peculiarities of interaction of law enforcement agencies with the media and the population in relation to victim prevention of criminal offenses under Art. 289 of the Criminal Code of Ukraine.

**Key words:** victim prophylaxis, investigation, illegal possession, vehicle, victim.

**Постановка проблеми.** Особливу тривогу останнім часом викликає проблема протидії незаконним заволодінням транспортними засобами (ст. 289 Кримінального кодексу України). Розвиток в Україні ринкових відносин, з одного боку, привів до появи класу власників і визнання права власності як одного з найважливіших природних прав людини, а з іншого – супроводжується різким соціальним та майновим розшаруванням населення. Такі умови, як правило, є живильним середовищем для виникнення корисливих мотивів в окремих осіб.

Зростання аналізованого виду злочинності є основним фактором підвищення стурбованості населення за збереження майна, яке належить їм на праві власності. Не менш важливо, що потерпілому часто дуже складно або навіть неможливо відновити втрачений у результаті злочинного посягання транспортний засіб (через нестабільність економічних відносин у країні, інфляцію, безробіття тощо). Кримінальні правопорушення вказаної категорії завдають серйозної шкоди не тільки окремій особі чи сім'ї потерпілих, а й суспільству, його матеріальному добробуту. Крім того, частина вказаних правопорушень вчиняються із застосуванням насильницьких дій, небезпечних для життя та здоров'я громадян. Нерідко незаконне заволодіння транспортними засобами є способом вчинення інших правопорушень. Такі діяння призводять до дорожньо-транспортних пригод, вчинюються особами, які перебувають у стані сп'яніння, були позбавлені або взагалі не мали права на керування транспортними засобами, а також неповнолітніми.

За даними статистики, загальний рівень поставлених на облік незаконних заволодінь транспортними засобами в 2016 р. склав 11 684 кримінальні правопорушення, а вже в 2017 р. – 12 153. У цьому разі варто звернути увагу насамперед не на тенденцію до зростання кількості вказаних кримінальних правопорушень, а на їх кількісно-якісні характеристики [1].

Аналіз статистичних даних свідчить про стабільно великий рівень злочинності, пов'язаної з незаконними заволодіннями транспортними засобами, а кількість попереджених злочинців цього виду знижується. Це дає змогу зробити висновок про те, що відповідні заходи щодо запобігання правоохоронними органами кримінальним правопорушенням, передбаченим ст. 289 Кримінального кодексу України, не досить ефективні. Розпад традиційної системи профілактики кримінальних правопорушень, переорієнтація суспільної свідомості переважно на отримання матеріальних благ привели до того, що донині не створена адекватна сучасним реаліям система запобігання кримінальним правопорушенням корисливої спрямованості, у тому числі незаконним заволодінням транспортними засобами.

Негативно позначається на криміногенній ситуації в країні відсутність реальної допомоги жертвам таких злочинів (матеріальної, консультативної, правової). Останнім часом у межах протидії злочинності вченими-кримінологами дедалі більше уваги приділяється віктимологічному аспекту запобіжної діяльності. Водночас віктимологічна профілактика як один із напрямів запобігання злочинності ще не отримала в нашому суспільстві належне місце.

**Стан опрацювання.** Дослідження проблеми запобігання злочинам проти власності в різні часи займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці-кримінологи, як А.І. Алексєєв, В.В. Вандишев, В.В. Голіна, О.М. Джу́жа, В.Н. Звіряка, В.М. Кудрявцев, В.А. Лелеков, А.Г. Мусєйбов, О.М. Мойсюк, В.О. Плєшаков, Д.В. Рівман, Л.В. Франк. Проте більшість таких досліджень проводились наприкінці ХХ ст. та певною мірою не враховували тенденції сучасного українського суспільства. Також варто зазначити, що малодослідженими й недооціненими з позиції їх значимості в запобіганні цьому виду злочинності залишаються питання віктимологічної профілактики. З огляду на багатогранність

розглядуваної проблеми перед нами постає питання обрання певних орієнтирів віктимологічного спрямування з метою запобігання кримінальним правопорушенням, передбаченим ст. 289 Кримінального кодексу України.

**Метою статті** є визначення основних напрямів віктимологічної профілактики незаконного заволодіння транспортними засобами.

**Виклад основного матеріалу.** Слідча та судова практика переконливо свідчать про те, що більшість незаконних заволодінь транспортними засобами являють собою множинну дію, що кваліфікуються в певних випадках за сукупністю транспортних та інших суміжних чи пов'язаних із ними злочинів. Типовим стає існування складних за своєю внутрішньою структурою й кримінально-правовими ознаками схем злочинної діяльності з незаконного заволодіння транспортними засобами.

На сьогодні найбільш «популярними» марками автомобілів – об'єктами злочинних посягань є престижні іномарки, насамперед «Лексус», «БМВ», «Ауді», «Хонда», «Тойота». Такі кримінальні правопорушення зазвичай ретельно сплановані, вчинені організованою групою, часто мають міжнародний характер. Безпосереднім предметом цього різновиду незаконних заволодінь транспортними засобами стають заздалегідь визначені (у тому числі замовлені) автомобілі імпортного виробництва представницького чи бізнес класу з терміном експлуатації до 5 років. Аналіз кримінальних правопорушень, передбачених ст. 289 Кримінального кодексу України, свідчить про те, що викрадені транспортні засоби часто перефарбовують, на них перебивають номери кузову й двигуна, купують нові документи, після чого продають повністю укомплектований автомобіль (здебільшого в колишній республіки СРСР).

Одним із напрямів протидії незаконним заволодінням транспортними засобами сьогодні є застосування заходів щодо їх запобігання, які варто розуміти як широкий спектр заходів економічного, політичного, правового, ідеологічного, культурного характеру, що чітко спрямовані на зниження кількості вищезазначених кримінальних правопорушень на суспільно-соціальному рівні.

Детермінуючими чинниками, що впливають на незаконні заволодіння транспортними засобами, є соціально-демографічні, соціально-економічні, соціально-психологічні, етичні, організаційні, які тісно корелюють з особою злочинця, віктимною поведінкою потерпілих, незадовільною захищеністю автотранспорту, недопрацюваннями й упущеннями в діяльності органів Національної поліції України, низьким рівнем віктимологічної профілактики, роль якої в протидії злочинності важко переоцінити [2, с. 90].

Віктимологічну профілактику варто визначити як систему взаємопов'язаних, організаційно забезпечених державних, громадських та індивідуальних заходів, спрямованих на виявлення й усунення або нейтралізацію чинників, що формують особистість чи масову можливість стати жертвою злочину [3, с. 157].

Заслужують на увагу розроблені М.М. Невським напрями щодо використання віктимологічної діяльності в межах профілактики незаконних заволодінь транспортними засобами, а саме такі: а) правова освіченість громадян у тому, щоб не було побоювань у протистоянні злочинцеві та своєчасних повідомленнях про підготовлювані злочини; б) ознайомлення потенційних потерпілих із фізичним вихованням, навчання прийомам самозахисту, прищеплення якостей сміливості, рішучості, презирства до бязгизтва та критичності; в) певна орієнтація на потерпілого в межах оперативного-розшукової діяльності в сенсі її про-світницької й профілактичної дії [4, с. 128–129].

Залежно від цілей і завдань віктимологічна профілактика має три рівні: загальносоціальний, спеціальний та індивідуальний. Загальносоціальний рівень охоплює заходи, пов'язані з виконанням соціально-економічних і культурно-виховних завдань, спрямованих на усунення чи нейтралізацію факторів, що сприяють процесу віктимізації громадян.

З огляду на отримані нами результати дослідження віктимологічних аспектів незаконних заволодінь транспортними засобами, а також позиції вчених із цієї проблеми до загальносоціальних заходів віктимологічної профілактики доцільно віднести такі напрями діяльності:

1) загальний аналіз віктимологічної детермінації в суспільстві, у тому числі аналіз зареєстрованої та латентної злочинності, пов'язаної з незаконними заволодіннями транспортними засобами;

2) заходи, спрямовані на підвищення гарантій потерпілих від кримінальних правопорушень, передбачених ст. 289 Кримінального кодексу України: а) врахування міжнародних норм і стандартів забезпечення прав потерпілих від таких кримінальних правопорушень; б) створення державної організації допомоги жертвам таких кримінальних правопорушень (правове виховання, надання інформації про види допомоги жертвам злочинів, юридична підтримка); в) залучення громадськості з метою надання інформації та консультацій як для окремих осіб, так і для груп осіб, які стали жертвами вказаних кримінальних правопорушень (планування організації послуг для жертв, різноманітні форми публікацій щодо заходів віктимологічної профілактики та їх ефективності).

Окремими завданнями органів Національної поліції України в цьому напрямі варто визначити такі:

– встановлення осіб із підвищеним ступенем віктимності з урахуванням їх соціально-демографічних характеристик;

– виявлення та нейтралізацію факторів, які формують віктимну поведінку осіб;

– здійснення освітньо-виховної роботи з особами з підвищеним ступенем віктимності;

– орієнтування правоохоронних органів на потенційних потерпілих і проведення з ними відповідної роботи з метою запобігання вказаним кримінальним правопорушенням.

Спеціальний рівень віктимологічної профілактики передбачає здійснення державними органами, громадськими об'єднаннями та окремими громадянами заходів, які мають на меті запобігання аналізованим кримінальним правопорушенням шляхом недопущення реалізації віктимних властивостей окремих груп осіб (жінок, представників окремих професій, власників елітних транспортних засобів тощо).

До пріоритетних напрямів спеціальної віктимологічної профілактики незаконних заволодінь транспортними засобами, на нашу думку, необхідно віднести проведення дільничними інспекторами міліції загальної й індивідуальної віктимологічної профілактичної роботи серед жителів території, що обслуговується, щодо таких питань: а) виявлення окремих осіб і груп ризику з підвищеним ступенем віктимності та впливу на них із метою встановлення або активізації їх захисних властивостей і поступової девіктимізації; б) недопущення, усунення чи нейтралізації спільно з іншими спеціалізованими або неспеціалізованими суб'єктами цієї діяльності детермінаційного комплексу віктимності; в) участі в розробленні (удосконаленні) заходів підвищення охоронно-захисних властивостей потенційних жертв шахрайства; г) недопущення рецидиву віктимності.

Форми цієї діяльності є такими: 1) аналіз стану, структури, способів вчинення вказаних кримінальних правопорушень; 2) створення централізованого банку даних щодо осіб, які стали жертвами кримінальних правопорушень, передбачених ст. 289 Кримінального кодексу України; 3) прогноз тенденцій поширення видів і способів досліджуваних кримінальних правопорушень; 4) обмін оперативною інформацією; 5) розроблення й реалізація спільних програм, планів у сфері боротьби з незаконними заволодіннями транспортними засобами; 6) розроблення навчальних програм та проведення занять у системі професійної підготовки під час здійснення віктимологічної профілактики.

Для найбільш успішного розвитку віктимологічної профілактики необхідне ефективне інформаційне забезпечення профілактичної діяльності органів Національної поліції України. На сьогодні доводиться констатувати відсутність повноцінних даних про злочинність, методики її вивчення й аналізу. Що стосується даних про осіб, яким кримінальними правопорушеннями завдано збитків, то така інформація мінімальна. Ці розрізнені, відносно не-систематизовані дані навряд чи нададуть істотну допомогу під час здійснення віктимологічної профілактики. Зацікавлені служби й підрозділи повинні вчасно, достовірно та повно отримувати кількісно-якісну інформацію про потерпілих і їх характеристики.

Система заходів індивідуальної віктимологічної профілактики спрямована на осіб, поведінка яких свідчить про реальну можливість стати жертвою незаконного заволодіння транспортним засобом. В основі цієї діяльності лежить застосування заходів допомоги:

- організувати діяльність спеціальних консультативних пунктів психологічної допомоги;
- інформувати населення про способи захисту від шахрайства;
- проводити індивідуальне консультування потенційних жертв злочинів;
- надавати жертвам соціально-психологічну допомогу;
- прогнозувати індивідуальну віктимну поведінку;
- виявляти та нейтралізувати віктимогенні якості особи;
- проводити психологічну реабілітацію за допомогою діагностування та психотерапії віктимності.

Індивідуальний рівень профілактики охоплює профілактичні заходи стосовно осіб, які з огляду на їх спосіб життя або сукупність характеристик можуть стати жертвами незаконних заволодінь транспортними засобами. Ці заходи спрямовані на підвищення захисних реакцій, а також забезпечення особистої, майнової та іншої безпеки зазначених громадян. Ефективність віктимологічної профілактики неможлива без аналізу значного обсягу відповідної інформації, що дає змогу всебічно враховувати криміногенні чинники (як загальні, так і щодо конкретного кримінального правопорушення). Місце, час, способи вчинення злочинів, найтипівіші категорії осіб, втягнутих у них як злочинці чи потерпілі, – усе це варто добре знати під час організації запобіжної роботи [5, с. 184].

До заходів із запобігання незаконним заволодінням транспортними засобами необхідно віднести також організацію платних парковок, які варто обладнати сучасними технічними засобами. Із цієї метою застосовуються позмінні чергування, а також встановлюється автоматизована пропускна система. Водночас у жодному разі не можна упускати з виду заходи віктимологічної профілактики, якими можуть бути пам'ятки або брошури з інформацією для власників транспортних засобів про небезпеку посягання, про нові способи обману, що застосовуються злочинцями.

Ефективним може стати консультування громадян та організацій із питань вибору, установки й експлуатації протиугінних систем, що стане дієвим заходом віктимологічної профілактики. До цих систем, на нашу думку, варто віднести такі:

- механічний блокатор, який можна встановити не тільки на рульове колесо, а й на коробку передач (переважно автоматичну), на педаль («капкан»), на кермо й педаль одночасно («милиця») і на капот. Блокування останнього дасть змогу захистити різні протиугінні засоби, які перебувають під капотом (датчики, реле блокування, сигналізацію тощо);
- сигналізацію з датчиком руху (дасть змогу заглушити двигун у разі його несанкціонованого запуску);
- іммобілайзер (на відміну від сигналізації цей пристрій створює автомобільному викрадачеві раптові проблеми під час спроби заволодіння транспортним засобом);
- супутникову систему (така система призначена для виявлення вже викраденого автомобіля);

– шоковую протиугінну систему (дещо екзотичний, проте досить ефективний засіб для боротьби з автомобільними злодіями; під час спроби викрадення зловмисник отримує удар електрошокером або ж салон автомобіля наповнюється сльозогінним газом, включається потужна звукова сирена чи одночасно запалюються декілька яскравих миготливих джерел світла в салоні транспортного засобу).

Дослідження кримінологічної характеристики кримінальних правопорушень, передбачених ст. 289 Кримінального кодексу України, та практика їх застосування дали можливість виділити дві групи заходів віктимологічної профілактики безвідносно до рівнів такої профілактики. Перша група – це заходи, спрямовані на усунення ситуацій, що сприяють нанесенню шкоди, а саме:

- 1) поширення спеціальних роз'яснювальних пам'яток і брошур;
- 2) організація стоянок автотранспорту, маркування автомобільного скла й цінних речей, проведення бесід із власниками транспортних засобів про їх поведінку та інформування поліції про випадки незаконного заволодіння транспортними засобами або про спроби вчинення таких кримінальних правопорушень;
- 3) повідомлення громадян через засоби масової інформації про факти незаконних заволодінь, які були здійснені на певній території, типові марки автомобілів – об'єктів злочинного посягання, дії злочинців, а також про те, як необхідно діяти власникам транспортних засобів у відповідній ситуації;
- 4) надання практичної допомоги власникам транспортних засобів у частині технічного й фізичного захисту від вчинення таких кримінальних правопорушень;
- 5) перевірка та вжиття заходів щодо належного освітлення вулиць, скверів, під'їздів, наближення постів і поліцейських нарядів до місць, де найчастіше вчиняються такі кримінальні правопорушення;
- 6) проведення бесід із власниками автостоянок і гаражних кооперативів, зборів, нарад, занять (так зване «віктимологічне просвітництво»).

До другої групи віктимологічної профілактики безвідносно до рівнів такої профілактики належать заходи, які можуть забезпечити особисту безпеку можливої жертви незаконного заволодіння транспортним засобом: інформування й навчання осіб, роз'яснювальні бесіди, оповіщення про потенційні ситуації, орієнтування на підтримку постійного зв'язку з правоохоронними органами та інші заходи, що передбачають вплив на потенційну жертву з метою відновлення або активізації її внутрішніх захисних можливостей.

**Висновки.** Таким чином, під час здійснення віктимологічної профілактики незаконних заволодінь транспортними засобами необхідно враховувати соціально-демографічні, психологічні та інші характеристики потерпілих. Як об'єкти цієї профілактики можуть виступати як окремі громадяни з високим рівнем віктимності, так і групи населення, а також певне середовище чи віктимогенна територія. Вибір об'єкта дасть змогу визначити кількість сил і засобів, що необхідні для вирішення поставлених завдань. Здійснення ефективних заходів профілактики можливе лише за умов тісної взаємодії правоохоронних органів із засобами масової інформації, які здійснюють віктимологічну профілактику, інформуючи населення про те, як поводити себе в тій чи іншій криміногенній ситуації, а також розміщуючи так звану соціальну рекламу профілактичної спрямованості для віктимологічної освіти громадян (насамперед власників транспортних засобів) і повідомлення про результати правоохоронної діяльності в цьому напрямі.

Застосування вищевикладених заходів віктимологічної профілактики незаконних заволодінь транспортними засобами дасть змогу, на наше переконання, значно вплинути на існуючу сьогодні негативну ситуацію в Україні, пов'язану з вчиненням вказаних кримінальних правопорушень.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Статистична інформація Генеральної прокуратури України: єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень – грудень 2016–2017 рр. URL: [http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir\\_id=110381&llbcl=100820&c=eclii&\\_c=lo](http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&llbcl=100820&c=eclii&_c=lo) (дата звернення: 13.03.2018).
2. Іванов Ю.Ф. Кримінологія: навч. посібник. К.: Паливода А.В., 2006. 261 с.
3. Вандышев В.В. Реализация взаимосвязей жертвы и преступника в раскрытии и расследовании насильственных преступлений. СПб., 1992. 114 с.
4. Невский Н.Н. Виктимологические аспекты борьбы с преступными посягательствами на автотранспортные средства: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08; Нижегородская академия МВД РФ. Нижний Новгород, 2003. 195 с.
5. Півень А.В. Віктимологічна профілактика вуличної насильницької злочинності. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 183–189.

УДК 343.35

## ПІДСТАВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 336–1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

### THE PRINCIPLES OF CRIMINALIZATION OF THE CRIME PROVIDED BY ART. 336–1 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Назарчук В.В.,  
аспірант

*Науково-дослідного інституту вивчення  
проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса  
Національної академії правових наук України*

У статті розглядається питання криміналізації ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період (крім відбудовного періоду) чи в разі проведення цільової мобілізації. Кримінальна відповідальність за цей злочин передбачена ст. 336–1 Кримінального кодексу України. Автор приєднується до науковців, що виділяють загальні та спеціальні підстави для криміналізації, та встановлює їх наявність щодо розглядуваного злочину.

**Ключові слова:** криміналізація діянь, підстави для криміналізації, злочин, служба цивільного захисту, ухилення від проходження служби, особливий період, цільова мобілізація.

В статье рассматривается вопрос о криминализации уклонения от прохождения службы гражданской защиты в особый период (кроме восстановительного периода) или в случае проведения целевой мобилизации. Уголовная ответственность за это преступление предусмотрена ст. 336–1 Уголовного кодекса Украины. Автор присоединяется к ученым, выделяющим общие и специальные основания для криминализации, и устанавливает их наличие относительно рассматриваемого преступления.

**Ключевые слова:** криминализация деяний, основания для криминализации, преступление, служба гражданской защиты, уклонение от прохождения службы, особый период, целевая мобилизация.

The article deals with the issue of the criminalization of evasion from the service of civil protection in a special period (except for the restoration period) or in the case of targeted mobilization. Criminal liability for this crime is stipulated in art. 336–1 of the Criminal Code of Ukraine. The author joins the scholars who identify the general and special grounds for criminalization, and establishes their presence in relation to the crime under consideration.

**Key words:** criminalization of acts, grounds for criminalization, crime, civil defense service, evasion of service, special period, targeted mobilization.

**Постановка проблеми.** Згідно з п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України, діяння, які є злочинами, та відповідальність за них визначаються виключно законами України. Ухилення від проходження служби цивільного захисту (крім відбудовного періоду) чи в разі проведення цільової мобілізації передбачено як злочин у Кримінальному кодексі (далі – КК), Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів» від 12 лютого 2015 р. І такий законодавчий захід боротьби зі злочинністю має відповідати низці принципів теоретичних положень, що підтверджують обґрунтованість криміналізації цього діяння.

**Стан дослідження.** Питання криміналізації діянь протягом багатьох десятиліть є предметом наукового інтересу дослідників. Це питання розглядалося в роботах Д. Балабанової, Н. Гуторової, П. Дагеля, Л. Демидової, Г. Злобіна, К. Кенні, О. Коробєєва, В. Кузнецова, М. Ляпунова, П. Фріса, А. Яковлева й інших. Їхні наукові здобутки корисні для вивчення і аналізу різних аспектів криміналізації злочинів. Водночас підстави для криміналізації злочину, передбаченого ст. 336–1 КК України, ще не були самостійним предметом наукового розгляду й аналізу.

**Метою статті** є дослідження підстав криміналізації ухилення від проходження служби цивільного захисту в особли-

вий період (крім відбудовного періоду) чи в разі проведення цільової мобілізації, що може бути корисним для подальшого вдосконалення кримінального законодавства України.

**Викладення основного матеріалу.** Криміналізацією є визнання злочином діяння (дії або бездіяльності), вчиненого особою, шляхом внесення до Особливої частини КК України відповідної норми. Сьогодення характеризується триванням дискусії щодо розуміння підстав для криміналізації та висловлюванням різних пропозицій стосовно їх переліку. Підтримуємо позицію дослідників, які визнають підставами для криміналізації те, що є породжуючими та визначальними чинниками, сигналами для законодавця, на які він повинен реагувати відповідно до своїх повноважень. Ці чинники об'єктивно-суб'єктивні, тобто мають не тільки внутрішній (суб'єктивний) прояв, а і зовнішній (об'єктивний). Підстави для криміналізації визначають «чому саме необхідно здійснювати криміналізацію». Такі підстави науковці поділяють на загальні та спеціальні з визначенням їхнього змісту й особливостей [1, с. 173–176, 181–182].

Загальними підставами для криміналізації визнані: 1) суспільна небезпечність діяння, що криміналізується (як основна підстава); 2) необхідність кримінально-правової охорони в разі наявності соціального, політичного і/або